

Ministerstvo financí ČR
Ing. Mgr. Zdeněk Husták
zprostredkovani@mfcz.cz
zdenek.hustak@mfcz.cz

Praha 11. srpna 2006

Vážený pane Hustáku,

Asociace českých stavebních spořitelén (AČSS) se zabývala výzvou MFČR k reakci na konzultační materiál zprostředkování a poradenství na finančním trhu. Aktivita v této oblasti považujeme za přínosnou, protože vývoj v oblasti finančních produktů a služeb ukazuje, že zprostředkování či poradenství se již stalo samostatným oborem. A právě nejrůznější druhy zprostředkování a poradenství v dnešní době nepodléhají žádnému systémovému řízení. Všichni aktéři trhu, ať klienti, regulátor, profesní sdružení nebo tvůrci finančních produktů, se se zprostředkovateli setkávají bez možnosti jejich kontroly ve vazbě na další subjekty finančního trhu. V dalším textu se dotýkáme základních oblastí, které je potřeba vyřešit především a hlubší diskuze může následovat po vyřešení těchto záležitostí. Zprostředkování a poradenství na finančním trhu vnímáme jako jednu z důležitých oblastí k další kultivaci finančního prostředí v České republice a věříme, že se stejným úsilím budeme věnovat i dalším oblastem jako je například finanční vzdělanost obyvatelstva.

1) Zprostředkovatel a poradce

Pro jakékoliv další zacházení s celým materiálem, ať již v diskuzích, nebo ve výsledném návrhu novel příslušných zákonů, jsou klíčové pojmy *zprostředkovatel* a *poradce*. V rámci naší interní diskuze můžeme přistoupit na striktní členění těchto pojmů. Avšak v současném stavu českého finančního trhu vidíme „99,9 %“ zprostředkovatelů. Protože málokdo klientovi radí bez toho, aby následně přešel do fáze obchodní a tudíž před fází prodeje při poradenství neměl motivaci radit s přihlédnutím na svou možnou provizi, případně obchodní strategii apod.

Z našeho pohledu je poměrně jednoduchá definice poradce a zprostředkovatele. Od poradce si klient nakupuje službu a uzavírá na to příslušnou smlouvu. V případě zprostředkovatele si nakupuje finanční produkt (často doprovázený poradenstvím, ale s vědomím možného ovlivnění obchodními zájmy zprostředkovatele). Zprostředkovatel má tedy naopak smluvní vztah z někým, kdo produkt hodlá distribuovat – makléřskou společností nebo produktovou továrnou.

Dělení na poradenství a zprostředkování navržené v materiálu dle počtu nabízených produktů resp. počtu institucí pro které poradce resp. zprostředkovatel pracuje je možné, ale nezohledňuje klientský princip založený na platbě za poradenství.

Na základě výše uvedených argumentů vnímáme oddělení poradenství a zprostředkování za možné, avšak prozatím velmi obtížné. Důležité je, aby klient vždy věděl, kdo před ním stojí, zda skutečně nezávislý poradce, nebo někdo, kdo má v pozadí svého uvažování další prvky jako jsou vyškolení jedním subjektem a následná činnost pro něj, svou provizi, zjednodušování své práce atd. V dalším textu pro jednoduchost striktně nerozlišujeme poradce a zprostředkovatele.

2) Registrace a certifikace

Přestože materiál podle našeho mínění obsahuje mnoho míst, která jsou nejasná, diskutabilní atd., vidíme jednoznačný přínos i v případném prvním kroku – registraci zprostředkovatelů (poradců). V dnešní době vnímáme velmi silně, že na finančním trhu působí řada zprostředkovatelů.

Proces certifikace a zajištění odborné úrovně nemůže nastat přes noc. Pokud by např. novela zákona nařídila určité zkoušky pro zprostředkovatele, bude to otázkou delšího období a nesmí dojít k situaci, kdy by zprostředkovatelé byli omezení ve své činnosti, kvůli tomu, že „pouze“ časově nezávládnou vyřízení certifikace. Zároveň nesmí celý proces znamenat administrativní zátěž, aby se zprostředkovatelé nezabývali místo své činnosti administrativou. Chybou, ke které může snaha o novou kompletní úpravu vyústit, by byla komplexní kontrola nad vším – přeregulovanost.

V první fázi proto považujeme za postačující, aby proběhla registrace všech zprostředkovatelů. Důležitá je pak především skladba datové věty o zprostředkovateli a poradci a veřejná dostupnost těchto informací. V přístupné databázi si pak bude moci klient (ale i tvůrce finančního produktu) alespoň zjistit, kdo je osoba, která produkt nabízí – zprostředkovává a pro jakou společnost (jaké společnosti) svou činnost vykonává. Toto opatření, které není v rozporu s případnou další certifikační nastavbou, již poměrně levně a rychle dokáže vyčlenit ty zprostředkovatele, kteří své řemeslo berou vážně a drobná administrativa je neodradí od těch, kteří se za poradce a zprostředkovatele vydávají, ale jejich činnost je spíše mizivá. Výsledkem pak bude základní podmínka pro jakékoliv další kroky - ucelený přehled těch, kdož zprostředkovávají finanční produkty. Registrace je předpokladem budoucí regulace, protože v současné době lze nereseriozní zprostředkovatele z trhu jen těžko eliminovat.

V další fázi by mělo dojít k rozdělení finančních produktů podle náročnosti jejich fungování a případné eventuality způsobit škody z chybných rozhodnutí. Pro některé produkty by následně stačila prostá registrace, ty nejsložitější by naopak vyžadovaly certifikaci v podobě náročnější zkoušky. Obecně bychom se však klonili k principu, že zprostředkovatelství většiny produktů by mělo podléhat pouhé registraci nebo základní a jednoduché certifikaci. Samotná certifikace nesmí působit jako bariéra vstupu do systému.

AČSS se principu certifikace nebrání, ale za podmínky administrativní jednoduchosti. Za vhodný model považujeme princip, kdy za své zprostředkovatele mohou odpovídat společnosti, pro které tyto vykonávají činnost. V situaci, kdy by jeden zprostředkovatel chtěl působit pro více společností, nemůže žádná z nich plně garantovat jeho úroveň. Jde o jakýsi vyšší stupeň zprostředkovatelství (nebo snad již i poradenství?). V tomto případě by měl zprostředkovatel absolvovat zkoušku nějaké nezávislé autority – podléhat certifikaci. Dokud však bude zprostředkovatelem jediné společnosti, bude si ho tato moci vyškolit, kontrolovat, sankcionovat atd. V případě distribuce a kontroly pod jedinou společností bude zprostředkovateli stačit registrace.

3) Další poznámky

Konzultační materiál je z našeho pohledu nevyvážený, obsahuje řadu oblastí popsaných velmi obecně a na druhé straně některou problematiku řeší velmi a někdy i zbytečně podrobně

Terminologický problém je s pojmem *odborný zaměstnanec* – může to být samostatný zprostředkovatel, což je vzhledem k právní terminologii zcela nepřesné, neboť zaměstnanec vykonává vždy činnost v pracovním poměru a nikoliv nezávislé. Na druhou stranu materiál připouští i výklad ve smyslu zahrnutí OSVČ.

4) Další postup v přípravě nové úpravy

Pro stavební spořitelny je velmi důležité, aby další proces na přípravě právních předpisů pokračoval z důvodu rozsahu sdané problematiky například prostřednictvím několika úrovně pracovní komise, ve které budou zastoupeny také profesní organizace. Důvodem pro tento návrh je skutečnost, že konzultační materiál je pojat velmi široce a k řadě bodů je třeba hlubší diskuze napříč celým finančním trhem. Z tohoto důvodu se ani AČSS nepustila do komentářů všech bodů, které zajímaly ministerstvo. Domníváme se, že cílový stav, tak jak jen konzultační materiál nastiňuje, je otázkou řady let a mnoha změn z nichž by některé přinesly neúměrné administrativní náklady.

Závěrem bychom chtěli podtrhnout základní vzkaz. **Přes řadu připomínek a kritických míst, které členské stavební spořitelny vyslovily, vidíme snahu upravit oblast zprostředkovatelství a poradenství pozitivně a pro další práci jsme připraveni poskytnout svou součinnost.**

S úctou